

EXPUNERE DE MOTIVE LEGE

pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, reprezintă principalul instrument al statului în reglementarea relațiilor de apărare socială generate de săvârșirea infracțiunilor, având ca scop protecția valorilor fundamentale ale societății, prevenirea faptelor penale și tragerea la răspundere penală a persoanelor care încalcă normele de conviețuire socială.

Prin normele sale, Codul penal consacră politica penală a statului român, reflectând atât prioritățile interne în materia combaterii criminalității, cât și angajamentele asumate la nivel european și internațional în domeniul protecției drepturilor fundamentale.

În acest context, protecția copiilor împotriva oricărei forme de exploatare sexuală constituie una dintre cele mai sensibile și mai importante responsabilități ale statului, având în vedere vulnerabilitatea inerentă a minorilor și consecințele deosebit de grave, adesea ireversibile, pe care astfel de fapte le produc asupra dezvoltării fizice, psihice și morale a acestora.

I. Necesitatea redefinirii și redenumirii incriminării

Inițiativa legislativă propune, totodată, **redefinirea și redenumirea marginală a infracțiunii, din „pornografie infantilă” în „operațiuni cu materiale ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor”.**

Această modificare nu are un caracter pur terminologic, ci răspunde unei necesități reale de corectare conceptuală. Termenul „pornografie” este asociat, în mod tradițional, cu produse destinate stimulării sexuale a adulților și cu zone de expresie care, în anumite limite, pot fi tolerate sau reglementate din perspectiva libertății de exprimare. Or, în cazul minorilor, un asemenea concept este profund impropriu.

Materialele incriminate de art. 374 din Codul penal nu reprezintă simple conținuturi cu caracter obscen, ci documentează, reproduc sau simulează abuzuri sexuale asupra copiilor, constituind, în esență, o formă de exploatare sexuală gravă și continuă a acestora. Utilizarea termenului „pornografie” riscă să minimizeze gravitatea faptelor, să inducă percepția unei conduite imorale, dar nu profund violente și să dilueze statutul copilului ca victimă a unei infracțiuni grave.

Prin folosirea noțiunii de „operațiuni cu materiale ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor” se realizează o **descriere fidelă a realității infracționale**, o delimitare clară față de pornografia adultă și o accentuare a caracterului de abuz și exploatare.

Totodată, termenul „operațiuni” este consacrat în legislația penală pentru a desemna ansambluri de activități ilicite complexe, incluzând producerea, distribuirea, procurarea, deținerea, promovarea sau facilitarea accesului la materiale ilegale, fiind utilizat și în alte incriminări din Codul penal (de ex., art. 365, art. 250¹, art. 251, art. 313 sau art. 426).

Redefinirea și redenumirea incriminării sunt în concordanță cu Rezoluția Parlamentului European din 11 martie 2015, cu Directiva 2011/93/UE, cu Convenția de la Lanzarote și cu Raportul de implementare al Comitetului de la Lanzarote din 10 martie 2022, care, prin Recomandarea II-1, invită în mod expres statele părți să renunțe la termenul „pornografie infantilă” și să utilizeze termenul „material de abuz sexual asupra copiilor” (CSAM), contribuind astfel la claritatea normei penale și la consolidarea protecției minorilor.

II. Adaptarea reglementării la realitățile tehnologice și sociale actuale

Fenomenul exploatării sexuale a minorilor a cunoscut, în ultimii ani, o mutație profundă, fiind aproape integral transferat în **mediul digital**. Sistemele informatice, rețelele de comunicații electronice și platformele online au devenit principalul mijloc de producere, stocare, distribuire și accesare a materialelor ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor.

În aceste condiții, reglementarea actuală, care tratează utilizarea sistemelor informatice ca o circumstanță distinctă sau secundară, nu mai corespunde realității faptice. Practic, forma „clasică” a infracțiunii, săvârșită în afara mediului digital, a devenit una marginală, în timp ce mediul online reprezintă cadrul predominant al comiterii acestor fapte.

Proiectul propune și **restructurarea incriminării** prin configurarea unei forme de bază, urmată de variante agravate, în considerarea diferențelor reale de gravitate dintre conduitele incriminate. În reglementarea anterioară, modalități normative distincte erau reunite, în esență, în cadrul aceleiași forme-tip, fără o diferențiere suficient de clară sub aspect sancționator.

Noua soluție legislativă are în vedere că procurarea, deținerea, stocarea, distribuirea și punerea la dispoziție a materialelor ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor exprimă nucleul tipic al infracțiunii și justifică reglementarea formei de bază. În schimb, promovarea ori expunerea unor asemenea materiale prezintă un plus de gravitate, întrucât sporesc riscul de propagare și multiplică accesul la conținutul ilicit.

Un grad de gravitate superior prezintă producerea unor asemenea materiale, întrucât această conduită se află la originea circuitului infracțional și implică, de regulă, victimizarea directă sau perpetuarea exploatării minorului. În aceeași logică, actele de îndemnare, recrutare ori exploatare a minorului pentru participarea la spectacole ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor sunt asimilate formei celei mai grave, având în vedere caracterul direct al intervenției asupra minorului și intensitatea exploatării, inclusiv în ipoteza în care participarea acestuia este obținută prin constrângere.

De asemenea, au fost extinse cauzele de agravare, după modelul reglementării din materia traficului de minori, pentru a reflecta mai adecvat ipotezele care denotă un plus de gravitate. Au fost avute în vedere situațiile în care fapta este săvârșită prin abuz de funcție, de relație familială, de conviețuire, de îngrijire, autoritate ori de vulnerabilitate, precum și ipotezele în care aceasta are ca urmare vătămarea corporală sau este comisă de o persoană cu antecedente relevante în materia exploatării sexuale a minorilor.

Prin această soluție se asigură proporționalitatea tratamentului sancționator și o mai bună individualizare legală a răspunderii penale.

Inițiativa legislativă propune **introducerea unor pedepse complementare și majorarea pedepselor principale** în variantele agravate ale infracțiunii, în situațiile în care gradul de pericol social este semnificativ sporit, cum ar fi: săvârșirea faptelor de către persoane aflate într-o poziție de autoritate, încredere sau responsabilitate față de minor; exploatarea unor situații de vulnerabilitate accentuată ori punerea în pericol a integrității fizice a minorului. Această opțiune legislativă reflectă principiul proporționalității sancțiunii cu gravitatea faptei, consacrat atât în dreptul penal intern, cât și în standardele europene.

Un obiectiv important al prezentei inițiative legislative îl constituie **corectarea unor dezechilibre existente în actuala reglementare a tratamentului sancționator**, care pot conduce la soluții disproporționate în practică.

În forma în vigoare a art. 374 din Codul penal, se constată că solicitarea adresată unui minor de a produce sau transmite materiale pornografice, chiar neurmată de executare, este sancționată cu pedeapsa închisorii de la 5 la 12 ani în timp ce producerea efectivă de materiale pornografice cu minori (forma consumată), este sancționată cu pedeapsa închisorii de la 3 la 10 ani.

O asemenea configurație sancționatorie nu respectă logica fundamentală a dreptului penal, potrivit căreia fapta consumată trebuie, în principiu, să fie sancționată mai sever decât tentativa sau actele preparatorii. Această disproporție poate conduce la tratamente sancționatorii inechitabile, dificultăți de individualizare a pedepsei și percepția unei incoerențe a politicii penale în domeniu.

Totodată, textul proiectului **clarifică și extinde** modalitățile de realizare a elementului material. Astfel, s-a prevăzut că accesarea poate avea loc prin orice mijloace, inclusiv printr-un sistem informatic sau prin orice alte mijloace de comunicare bazate pe servicii de comunicații electronice. Soluția legislativă urmărește să confere normei un caracter neutru din punct de vedere tehnologic și să evite limitarea sferei de aplicare a incriminării la anumite modalități tehnice determinate, în condițiile diversificării continue a canalelor prin care asemenea materiale pot fi accesate. În acest mod, textul devine mai clar, mai cuprinzător și mai bine adaptat realităților actuale ale mediului digital.

Proiectul urmărește sancționarea distinctă a operațiunilor privind **programele informatice, manualele, ghidurile sau instrucțiunile** concepute ori adaptate în vederea comiterii infracțiunii, în consonanță cu evoluțiile recente ale cadrului european, care au în vedere și așa-numitele "manuale de instrucțiuni", destinate să ofere sfaturi, îndrumări ori instrucțiuni pentru generarea, distribuirea sau dobândirea unor materiale de abuz sexual asupra minorilor. Prin această soluție se asigură reprimarea faptelor de pregătire și facilitare, într-o logică preventivă, inclusiv în contextul noilor tehnologii și al utilizării inteligenței artificiale

Un alt obiectiv esențial al inițiativei legislative îl constituie **clarificarea situațiilor în care comiterea faptelor implică minori**, în vederea evitării unor interpretări excesive sau a unor soluții injuste în practică. Propunerea menține o incriminare fermă a faptelor de ademenire a minorilor în scop sexual, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informației și comunicațiilor, cunoscute în practică sub denumirea de „grooming”, având în vedere că aceste conduite presupun, de regulă, un abuz de maturitate, autoritate, experiență sau poziție dominantă exercitat asupra copilului.

Noua reglementare **clarifică** și faptul că solicitarea adresată minorului intră în sfera incriminării nu numai atunci când privește materiale care îl prezintă pe minorul cărui i se adresează, ci și

atunci când are ca obiect materiale ce îl prezintă pe un **alt minor**, întrucât pericolul social al conduitei și finalitatea exploatoare subzistă în egală măsură și în această ipoteză. În același timp, pentru **evitarea** suprapunerilor și fragmentărilor terminologice, textul renunță la enumerarea unor forme particulare de conținut, precum imagini sau videoclipuri, și utilizează noțiunea unitară de “materiale ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor”, în acord cu redefinirea generală a incriminării și cu necesitatea unei reglementări coerente, apte să acopere toate formele relevante de manifestare a conținutului ilicit.

În același timp, inițiativa legislativă pornește de la constatarea că, **în reglementarea actuală, faptele de „grooming” săvârșite de minori nu sunt incriminate**, deși, în anumite situații, aceste conduite pot avea un caracter vădit exploator, coercitiv sau manipulator, comparabil cu cel al faptelor comise de adulți. Or, excluderea automată a răspunderii penale în astfel de cazuri nu mai corespunde realităților sociale și tehnologice actuale, în care minorii pot avea un rol activ și conștient în inițierea și derularea unor conduite de exploatare sexuală a altor minori, inclusiv prin intermediul mijloacelor de comunicare electronică.

Cu toate acestea, **răspunderea penală a minorilor** pentru grooming trebuie subsumată, printre altele, recomandărilor Comitetului de la Lanzarote, care promovează utilizarea dreptului penal ca *ultima ratio* în cazul acestora. În acest context, stabilirea unui prag de **3 ani diferență de vârstă** între făptuitorul minor și minorul căruia i se adresează solicitarea oferă un criteriu obiectiv și previzibil pentru delimitarea faptelor cu caracter exploator de interacțiunile dintre minori apropiați ca vârstă și nivel de maturitate, aflați într-o etapă de dezvoltare care include și dimensiunea sexuală.

În același timp, în conformitate cu considerentul (20) al Directivei 2011/93/UE, cu art. 20 din Convenția de la Lanzarote și cu recomandările Comitetului de la Lanzarote privind utilizarea dreptului penal ca *ultima ratio* în cazul minorilor, sunt introduse **dispoziții exprese de nepedepsire** pentru situațiile care nu prezintă gradul de pericol social specific faptelor de abuz sexual asupra minorilor. Sunt avute în vedere atât ipoteza în care materialele îl înfățișează exclusiv pe făptuitor, cât și anumite conduite săvârșite între minori apropiați ca vârstă și nivel de maturitate, inclusiv atunci când diferența de vârstă dintre aceștia **nu depășește 3 ani**, în condițiile prevăzute de lege. Totodată, se introduce o cauză de nepedepsire pentru producerea sau deținerea unor materiale care îl înfățișează **exclusiv** pe făptuitor, având în vedere ipoteza autoproducerii de către minor a propriilor materiale.

Aceste soluții legislative sunt necesare pentru a evita victimizarea secundară a minorilor și pentru a delimita clar infracțiunile grave de situațiile care țin de interacțiuni între minori apropiați ca vârstă și nivel de maturitate, fără a aduce atingere interesului superior al copilului.

Totodată, **definiția materialelor** ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor a fost clarificată prin menționarea expresă a faptului că acestea pot fi generate inclusiv cu ajutorul sistemelor de **inteligență artificială**, pentru a evita orice echivoc asupra aplicabilității normei în raport cu noile modalități tehnologice de creare a conținutului ilicit.

Definiția spectacolului ce conține abuzuri sexuale asupra minorilor a fost, de asemenea, clarificată prin înlocuirea termenului “public” cu sintagma “destinată uneia sau mai multor

persoane”, pentru a evita interpretările restrictive și pentru a acoperi și ipotezele în care expunerea în direct este realizată către un singur destinatar sau către un grup restrâns de persoane.

III. Confiscarea specială și eficiența combaterii infracțiunii

În vederea asigurării unui răspuns penal efectiv, inițiativa legislativă prevede **confiscarea specială obligatorie** a echipamentelor, mijloacelor, materialelor, instrumentelor utilizate pentru săvârșirea faptelor, precum și a foloaselor obținute din exploatarea sexuală a minorilor sau din spectacolele ce conțin abuzuri sexuale asupra acestora.

Această măsură este esențială pentru destructurarea mecanismelor infracționale care stau la baza producerii și difuzării materialelor ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor, în condițiile în care aceste activități sunt motivate preponderent de obținerea unor câștiguri materiale.

Confiscarea specială reprezintă un instrument indispensabil pentru prevenirea recidivei, reducerea profitabilității activităților infracționale și transmiterea unui mesaj clar privind intoleranța statului față de exploatarea sexuală a copiilor.

Totodată, soluția propusă este în deplină concordanță cu standardele europene în materie, care impun utilizarea tuturor instrumentelor legale disponibile pentru combaterea eficientă a acestor infracțiuni grave.

IV. Conformarea cu standardele europene și internaționale

Modificările propuse sunt pe deplin conforme cu obligațiile asumate de România la nivelul Uniunii Europene, în special cu Directiva 2011/93/UE privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor și a exploatării sexuale a copiilor.

Prezenta inițiativă legislativă are în vedere și punerea în aplicare a unor recomandări formulate de Comitetul de la Lanzarote, atât în Raportul de implementare din 10 martie 2022 privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual facilitate de tehnologiile informației și comunicațiilor, cât și în Declarația Comitetului de la Lanzarote din noiembrie 2024 privind protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual facilitate de tehnologiile emergente. În mod specific, proiectul transpune acele recomandări care vizează direct domeniul de reglementare modificat, respectiv corectarea terminologiei utilizate și definirea materialelor ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor, adaptarea incriminărilor la realitățile mediului digital și la noile forme de creare și circulație a materialelor ilegale, precum și asigurarea unui tratament sancționator efectiv, proporțional și disuasiv, cu respectarea principiului interesului superior al copilului și evitarea răspunderii penale disproporționate a minorilor.

V. Modificarea art. 266 din Codul penal

Modificarea art. 266 din Codul penal se impune pentru **completarea sferei faptelor** a căror cunoaștere atrage obligația de înștiințare de îndată a autorităților, prin includerea expresă a infracțiunii de operațiuni cu materiale ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor. În forma actuală,

alin. (1 ind. 1) vizează faptele prevăzute de legea penală de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile ori contra libertății și integrității sexuale, săvârșite față de un minor, însă nu acoperă în mod explicit această categorie distinctă de infracțiuni, deși gravitatea lor și impactul produs asupra minorilor justifică pe deplin un regim similar de reacție imediată.

Necesitatea acestei completări rezultă din specificul acestor fapte, care nu se reduc la o atingere punctuală adusă valorilor sociale ocrotite, ci pot genera o vătămare continuă, prin stocarea, distribuirea, accesarea și circulația repetată a materialelor ilicite. În cazul materialelor ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor, fiecare nouă stocare, distribuire, accesare sau punere în circulație prelungește și amplifică atingerile aduse demnității, vieții private și integrității sexuale a minorului, menținând starea de victimizare. Din această perspectivă, **sesizarea** promptă a autorităților este esențială atât pentru identificarea rapidă a victimelor și a autorilor, cât și pentru limitarea difuzării materialelor și conservarea probelor.

Completarea textului este necesară și pentru asigurarea coerenței reglementării. Dacă legiuitorul a apreciat deja că nedenumirea faptelor de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile ori a infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale săvârșite față de un minor justifică o incriminare distinctă, aceeași rațiune se regăsește și în cazul operațiunilor cu materiale ce conțin abuzuri sexuale asupra minorilor. Aceste fapte se înscriu în aceeași logică de protecție sporită a copilului și reclamă, prin natura lor, o intervenție rapidă a autorităților.

Prin urmare, soluția propusă nu schimbă logica reglementării art. 266, ci o completează în mod necesar pentru a evita o omisiune legislativă și pentru a asigura un tratament coerent al tuturor faptelor grave care implică exploatarea sexuală a minorilor.

Prin prezenta inițiativă legislativă se urmărește o reformă necesară și coerentă a reglementării art. 374 Cod penal și art. 266 Cod penal, în vederea alinierii normei de incriminare la realitatea socială actuală și la standardele europene în materia protecției copilului.

Având în vedere aceste considerente, vă propunem spre dezbatere și aprobare prezenta propunere legislativă.

În numele inițiatorilor,

Adriana Diana TUȘA, deputat PSD,

Lista inițiatorilor
Propunerii legislative pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009
privind Codul penal

Nr. Crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1.	AUNA GORGHEIU	PNL	
2.	Petre Florin Mănușel	PSD	
3.	GROFU Daniel	POT	
4.	POLYANNA HANGAN	USR	
5.	AU'N Stoița	USR	
6.	Diana Stoica	USR	
7.	GEORGU GIMA	USR	
8.	Rodanu Bogdan	USR	
9.	CSEF EVA ANDREA	USR	
10.	MOLNAR ANDREI	UDMR	
11.	Niculescu Tăgărlas Cristian	PNL	
12.	Daniel Feneche	PNL	
13.	MOȘ ARINA	PNL	
14.	CIOBOTARU DRAGOS	PNL	
15.	SIGHIARTAU ROBERT	PNL	
16.	Zutotescu Natalia Elena	PSD	
17.	Tepeșu Laurentiu Aristotel	PSD	
18.	TOBĂC IULIA	PSD	

Nr. Crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
19.	Mihalcea Silvia	PSD	
20.	Ghigiu Alexandru Mihai	PSD	
21.	Matei Sergiu-Lucian	POT	
22.	Chiriță Răzvan-Mirel	POT	
23.	Dlopeanu Rodica	INDEPENDENT	
24.	Porumboiu Gabriela	POT	
25.	Răducea Valentin	POT	
26.	Groza Calin Florin	INDEPENDENT	
27.	Fage Marin Lăurențiu	Independent	
28.	Corches Corbuta-Ivona	POT	
29.	Jungu Romeo	PSD	
30.	Govor Mircea	PSD	
31.	Ciunt Ionel	PSD	
32.	Mărgărit Marius	PSD	
33.	Ciucă Bogdan	PSD	
34.	Ene Corina	PSD	
35.	Kondop Agota	UMP	
36.	Pălărie Ștefan	USR	
37.	Dobra Elena Adezina	USR	

Nr. Crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
38	VICTORIA STOICH	PSD	
39	TRONAI IUSTIN-SILVIA	UBTR/RADSE	
40	Ionu Alexandru	S.N.2	
41	Mocanu Adrian	PNL	
42	Murcu Felicit	PNL	
43.	Gandaru Alina Elena	PSD	
44.	PREȘURĂ ALEXANDRA	PSA	
45	BUZATU OANA	PSA	
46	MAZILU LIVIU	PSA	
47	CARP IOANEL	PSA	
48.	MOISE SORIN	PSD	
49.	GRÖKE ECATERINA	PSA	
50	NASSAR RODICA	PSD	
51	NIHALCEA IOAN	PSD	
52	RAFIŁA ALEXANDRU	PSA	
53	RUTAN ION CRISTINEI	PSA	
54	FEDERONICI DOINA-ELENA	PSA	
55	SUCIU V. ANDREI	PSD	
56.	Vela Ion Marcel	PNL	

